

11.6.2013

Torikaupan mittaukset

Torikaupassa tuotteiden määrää mitataan hinnanmäärittystä varten esimerkiksi vaa'illa, kapoilla tai lieriömitoilla. Hinnan määrittystä varten tehtyyn tuotteen määrän mittaukseen on käytettävä vain sellaisia mittauslaitteita, jotka täyttävät **mittauslaitelain (707/2011)** vaatimukset. Näin varmistetaan, että mittaukset tehdään luotettavasti ja rehdisti.

Torikaupassa käytettävät vaa'at on varmennettava (entinen termi vakaus) säännöllisesti kolmen vuoden välein.

Kiinteiden tuotteiden myynti tilavuuden mukaan

Tavanomaisesta kaupankäynnistä poiketen torikaupassa saa käyttää tilavuusmittoja kiinteiden tuotteiden määrän mittaamiseen, esimerkiksi perunoille kappaa tai marjoille lieriömittaa (Mittauslaitelaki, 17 §). Tilavuuden mukaan saa torikaupassa myydä kiinteitä, tuotantoketjun alkupäässä olevia tuotteita kuten juureksia ja marjoja. Teollisia tuotteita, kuten esimerkiksi makeisia poikkeus ei koske, eikä teollisia tuotteita saa myydä torikaupassa tilavuuden mukaan. Torimyyntillä tilavuuden mukaan on pitkä perinne, vaikka tämä mittaustapa on paljon epätarkempi kuin tuotteen punnitseminen vaa'alla.

Marjamyyntissä käytetyt rasiat eivät ole mittauslaitelain mittoja, jos niistä puuttuvat vaatimustenmukaisuudesta kertovat merkinnät. Jos marjoja pakataan rasioihin ennen myyntiä, tulee niiden määrä mitata pakatessa laillisella mitalla, esimerkiksi lieriömitalla tai vaa'alla.

Kaupankäyntiin tarkoitetut mittauslaitteen tunnistaa siinä olevista merkinnöistä

Vaaka

Kaupankäyntiin tarkoitetun vaa'an tulee täyttää ei-automaattisia vaakoja koskevan asetuksen (400/2012) ja vaakadirektiivin (2009/23/EY) vaatimukset ja sillä tulee olla valmistajan antamaa vakuutus siitä, että vaatimukset täyttyvät. Hyväksytyssä vaa'assa on oltava kuvan 1 mukainen merkintä.

Vaakojen vaatimuksenmukaisuuden osoittavat merkinnät sisältävät CE -merkinnän, jossa on valmistusvuoden viimeiset kaksi numeroa (kuvassa 07) ja ilmoitetun laitoksen tunnusnumero (kuvan esimerkissä 0000) sekä vihreäpohjainen musta M-kirjain. Jos jokin näistä puuttuu, ei vaaka silloin täytä vaakadirektiivin vaatimuksia.

Kuva 1. Vaa'an vaatimustenmukaisuuden ilmaiseva merkkiyhdistelmä

Vanhoilla VJ-hyväksynnöillä varustettuja vaakoja voi edelleen pitää käytössä, jos ne ovat kunnossa ja niiden varmennukset (vakaukset) on hoidettu asianmukaisesti käytön aikana. Kun vaakaan merkitystä valmistusvuodesta on kulunut 3 vuotta, on vaaka varmennettava. Varmennuksen tekee Tukesin hyväksymä tarkastuslaitos. Varmennetussa vaa'assa on kuvan 2 mukainen varmennusmerkki, josta ilmenee vuosiluku ja kuukausi jolloin mittauslaite on viimeksi varmennettu.

*Kuva 2 Tehdyn varmennuksen ilmaiseva merkki
Tässä esimerkissä varmennus on tehty tammikuussa 2012.*

*Kuva 3. Suomalainen
sinetöintimerkki*

Merkintä löytyy kaikista mittauslaitteista käytön aikaisen varmennuksen jälkeen.

Jos leima lyödään lyijykkeeseen, syövytetään lasiin tai poltetaan puuhun, kuukausimerkintä puuttuu. Varmenamisen yhteydessä voidaan sinetillä (kuva 3) sulkea mittauslaitteen ne kohdat, joita ei varmennuksen jälkeen saa muuttaa. Esimerkiksi kohdat, joista voidaan virittää näyttämää ja siten vaikuttaa mittaustulokseen, sinetöidään. Jos sinetti on rikki, varmennus ei enää ole voimassa.

Varmennusmerkin lisäksi mittauslaitteeseen voidaan kiinnittää informatiivinen seuraavan varmennusajankohdan ilmaiseva tarra (kuva 4).

Kuva 4. Seuraavan varmennusajankohdan ilmaiseva merkintä. Tässä esimerkissä seuraava varmennus on tehtävä viimeistään huhtikuussa 2012.

Lieriömitat

Hyväksytyssä lieriömitassa on tilavuusmerkinnän lisäksi joko kuvan 5 mukainen varmennusmerkintä, tai kuvan 6 mukainen merkintä, joka kertoo mittauslaitteen täyttävän mittauslaitedirektiivin (MID) vaatimukset. Vaatimustenmukaisuusmerkintä koostuu CE –merkinnästä, täydentävästä metrologisesta merkinnästä (M), kiinnitysvuoden kahdesta viimeisestä numerosta (esim. 07) ja ilmoitetun laitoksen tunnusnumerosta (esim. 0000).

*Kuva 5. Kiintomitan
varmennusmerkki*

*Kuva 6. MID:n vaatimuksenmukaisuutta
osoittava merkki.*

Lieriömittoja ei tarvitse varmentaa käytön aikana, jos mitta ja sen merkinnät pysyvät kunnossa.

Kapat

Hyväksytyssä kapoissa on tilavuuden lisäksi kuvan 5 mukainen varmennusmerkintä. Kappoja ei tarvitse varmentaa käytön aikana, jos kappi ja sen merkinnät pysyvät kunnossa.